

Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Apostol Iacob, fratele Domnului

Preotul (*după proscomidirea Sfintelor Daruri la Masa Punerii înaintea, săvârșită simplu și fără rugăciunea Proscomidiei, care se zice mai târziu, stând în fața Sfintei Mese, fiind închise încă ușile împărătești, zice în taină această rugăciune*):

Stăpâne, Doamne, Dumnezeu nostru, nu mă pierde pe mine, cel întinat de mulțimea păcatelor, căci, iată, m-am apropiat de această dumnezeiască și cerească taină a Ta, nefiind vrednic, însă având nădejde în bunătatea Ta; către Tine ridic glasul meu, Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului; am greșit la Cer și înaintea Ta și nu sunt vrednic să privesc această sfântă și duhovnicească masă a Ta, pe care tainic stă de față Unul – Născut Fiul Tău și Dumnezeu nostru Iisus Hristos, spre jertfă pentru mine, păcătosul și străpunsul de toată întinăciunea.

Pentru aceasta, îți aduc această rugăciune și mulțumire, ca să trimiți peste mine Duhul Tău, Mângâietorul, ca să mă întărească și desăvârșească, spre lucrarea aceasta și mă învrednicește ca cuvântul Tău, vestit de Tine poporului Tău prin mine, fără de osândă să-l fac cunoscut iarăși întru Domnul nostru Iisus Hristos, cu care ești binecuvântat împreună cu prea Sfântul, bunul și de viață făcătorul și de o ființă Duhul Tău, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin!

(După aceea, deschizându-se ușile împărătești, rostește cu voce tare):

Preotul: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Luminii celei întreite și unice a dumnezeirii, cea care este una în Treime și care se împarte fără să se despartă. Căci, Treime, Dumnezeu cel Unul Atotțiitorul, cerurile spun slava Lui, iar pământul stăpânirea și marea putere a Lui și toată făptura văzută și nevăzută, pururi vestește mărirea Sa. Că Lui se cuvine toată slava, cinstea, puterea, gloria și mărirea, acum și pururi și în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: *(cu voce tare):*

Binefăcătorule și Împărate, Făcătorul veacurilor și a toată zidirea, primește Biserica Ta, dăruită Ție prin Hristosul Tău, împlinește fiecăruia ce este spre folos, adu pe toți la desăvârșire și fă-ne pe noi vrednici de harul sfințeniei Tale, adunându-ne în sfânta, soborniceasca și apostoleasca Ta Biserică, pe care păzește-o cu cinstitul sânge al Unuia – Născut Fiului Tău, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cu care ești binecuvântat și slăvit, cu prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Diaconul: *(totdeauna întors către popor, rostește):*

Domnului să ne rugăm!

Preotul: *(cu voce tare):*

Dumnezeule, Cel ce ai primit darurile lui Abel, jertfa lui Noe și Avraam, tămâia lui Aaron și Zaharia, primește și din mâinile noastre, ale păcătoșilor, tămâia aceasta întru miros de bună mireasmă și spre iertarea păcatelor noastre și a tot poporul Tău, că binecuvântat ești și Ție slavă se cuvine, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

(După aceasta, preotul cădește Sfânta Masă, apoi luând de pe aceasta Sfânta Scriptură și dând-o diaconului, în timp ce purtătorul de lumină merge înainte, iese din Sfântul Altar și face Intrare, cântând cu diaconul troparul (vohodul mic)¹: „Unule – Născut, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu”. Cei ce intră, ajungând în mijlocul naosului, unde se află amvonul, pun pe acesta Sfânta Scriptură și înaintează spre Sfântul Altar și stând în fața ușilor împărătești, zic cu voce tare următoarea rugăciune):

Dumnezeule, Atotțiitorule, Domnul cel cu nume mare, Cel ce ne-ai dat nouă intrare în Sfintele Sfintelor prin venirea Unuia – Născut Fiului Tău, Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cerem și rugăm bunătatea Ta; suntem înfricoșați și cutremurați. Având să stăm înaintea sfântului Tău jertfelnic, trimite spre noi, Dumnezeule, harul Tău cel bun și sfințește sufletele și trupurile noastre întru smerenie, ca în cuget curat să-

¹ Vohodul va decurge ca la obișnuita Liturghie

Ți aducem Daruri, jertfe, prinoase pentru ștergerea păcatelor noastre și ispășirea a tot poporului Țău, cu harul și cu îndurărilor și cu iubirea de oameni a Unuia – Născut Fiului Țău, cu care ești binecuvântat în vecii vecilor.

Poporul: *(corul)* Amin!

Preotul: *(după aceasta, intrând în Sfântul Altar, închinându-se, rostește în taină rugăciunea)²:*

Îndurate și mult milostive, îndelung răbdătorule și mult miluitorule, adevăratule Doamne, privește din sfântul Țău locaș și ne auzi pe noi care ne rugăm Ție și ne izbăvește de toată ispita diavolească și omenească și nu depărta de la noi ajutorul Țău, nici nu ne încerca peste puterile noastre, căci nu suntem vrednici să biruim cele potrivnice. Dar Tu ești puternic, Doamne, să ne izbăvești de toate împotririile. Mântuiește-ne, Dumnezeule, de toate necazurile lumii acesteia, după bunătatea Ta, ca intrând cu cuget curat în sfântul Țău jertfelnic împreună cu cereștile Puteri fără osândă, să-Ți înălțăm fericita și întreit sfânta cântare și săvârșind dumnezeiasca și bineplăcuta Ție Liturghie, să ne învrednicim de viața veșnică. Amin!

(În timp ce preotul intră în altar, întorcându-se către popor, zice):³

Diaconul: Cu pace, Domnului să ne rugăm!

Poporul: *(după fiecare cerere a diaconului cântă):*
Doamne, miluiește!

Diaconul: Pentru pacea de sus și pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea și pentru unirea tuturor sfintelor lui Dumnezeu Biserici, Domnului să ne rugăm.

Pentru ajutorul și mântuirea Prea Sfințitului Părintelui și

² În timpul rugăciunilor corul cântă cu voce duioasă, stinsă, "Doamne miluiește". Iar când preotul rostește rugăciunea, până la răspuns, corul ține isonul cu voce duioasă.

³ Urmează Ectenia mare

Arhiepiscopului nostru (...), a tot clerul și a iubitorului de Hristos popor, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea păcatelor și iertarea greșelilor noastre și pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Binecuvântata, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururi Fecioara Maria, pe Sfântul slăvitul proroc Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul, pe dumnezeieștii și întru totul lăudații Apostoli, pe slăviții Prooroci și purtători de biruință mucenici și pe tot sfinții și dreptii să-i pomenim, ca toți să fim miluiți cu rugăciunile și solirile lor.

Poporul: Doamne, miluiește!

Preotul: Că sfânt ești, Doamne, Dumnezeul nostru și întru sfinți locuiești și Te odihnești și Ție slavă și cântare întreit sfântă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh acum și pururi și în vecii vecilor.

Poporul: Sfinte Dumnezeule (*și celelalte ale imnului trisaghion*):⁴

*(În timp ce se cântă imnul trisaghion, iese cu diaconul prin ușile împărătești ale Sfântului Altar către amvonul din mijlocul bisericii și stând pe acesta, zice după completarea imnului trisaghion):*⁵

Preotul: Pace tuturor!

Poporul: Și duhului tău!

(Citețul citește Apostolul, stând lângă amvon și diaconul cădește, iar în taină zice):

Preotul: Ție, Celui ce ești plin de toată buna mireasmă și bucurie, Doamne, Dumnezeul nostru, din care ne-ai dăruit și nouă, Îți aducem tămâia aceasta; ne rugăm să fie primită în cinstea Ta din mâinile noastre sărăcicioase în sfântul și cel

4 Preotul se închină în fața Sfintei Mese, ca de obicei

5 Preotul iese între ușile împărătești și binecuvântează

mai presus de ceruri al Tău jertfelnic, într-un miros de bună mireasmă, spre lăsarea păcatelor și ispășirea a Tot poporul; cu harul și cu îndurările și cu iubirea de oameni a Unuia – Născut Fiului Tău, cu care ești binecuvântat, cu prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin!

(După terminarea Apostolului):

Poporul: Aliluia *(de 3 ori)*.

Diaconul: Să zicem toți, Doamne miluiește!

Poporul: Doamne miluiește!

Diaconul: Doamne, Atotțiitorule, Cerescule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne.

Pentru pacea a toată lumea și unirea tuturor sfintelor Tale Biserici, să ne rugăm.

Pentru ajutorul și mântuirea Prea Sfințitului Arhiepiscopului Părintelui nostru (...), pentru tot clerul și iubitorul de Hristos popor, să ne rugăm.

Pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, robia, moartea cea năpraznică și fărădelegile noastre, să ne rugăm.

Pentru poporul ce stă de față și așteaptă de la Tine mare și bogată milă, Te rugăm pe Tine, îndură-Te și ne miluiește pe noi.

Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta. Cercetează lumea Ta cu milă și cu îndurări.

Înalță fruntea creștinilor, cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei cruci, cu solirile Prea Sfintei, Prea Binecuvântatei, Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei, cu ale Înaintemergătorului și ale Apostolilor și cu ale tuturor sfinților Tăi, Te rugăm mult milostive Doamne, auzi-ne pe noi, cei ce ne rugăm Ție, și ne miluiește.

Poporul: Doamne, miluiește! *(de 3 ori)*.

(În timp ce diaconul zice cele mai de sus, se roagă în taină):

Preotul: Strălucește în inimile noastre, iubitorule de oameni, Doamne, lumina cea curată a cunoașterii și deschide ochii minții noastre spre înțelegerea evanghelicelor Tale învățături; pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, zdrobind poftele trupului, să petrecem viață duhovnicească, cugetând și împlinind toate câte sunt spre bună plăcerea Ta.

(Și după ce completează poporul cu << Doamne, miluiește>>, zice cu voce tare):

Preotul: Tu ești bună vestirea și luminarea, Mântuitorul și păzitorul sufletelor și trupurilor noastre, Dumnezeu și Unul – Născut Fiul Tău și Prea Sfântul Tău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

Diaconul: Să luăm aminte la sfânta citire.⁶

(Și diaconul citește îndată Evanghelia, după care preotul predică cuvântul lui Dumnezeu, de pe amvonul din mijlocul bisericii, apoi înaintează împreună cu diaconul spre sfântul altar și intrând înăuntru, se roagă în taină):⁷

Preotul: Dumnezeu, Cea ce ai sădit în noi dumnezeieștile și mântuitoarele Tale cuvinte, luminează sufletele noastre, ale păcătoșilor spre înțelegerea celor ce au fost citite mai înainte, ca să ne arătăm nu numai ascultători ai duhovniceștilor cuvinte, ci și săvârșitori ai faptelor bune, agonisindu-ne credință neprefăcută, viață nepătată, o viețuire neabătută în Iisus Hristos, Domnul nostru, cu Care ești împreună binecuvântat și slăvit cu prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

(În timp ce preotul intră în Sfântul Altar, stând în fața ușilor împărătești, zice întors cu fața spre popor):

⁶ Preotul rostește "Înțelepciune drepte, să ascultăm Sfânta Evanghelie..."

⁷ Corul rostește cu voce lină și lungeste răspunsul "Slavă Ție...", pentru ca preotul să aibă timp să rostească în taină rugăciunea

Diaconul: Să stăm cu luare aminte. Cu pace, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea de sus și pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea și pentru unirea tuturor sfințelor lui Dumnezeu Biserici, Domnului să ne rugăm.

Pentru ajutorul și mântuirea Prea Sfințitului Arhiepiscopului Părintelui nostru (...), pentru tot clerul și iubitorul de Hristos popor, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea păcatelor și iertarea greșelilor noastre și pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, ridicarea vrăjmașilor, Domnului să ne rugăm.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, cu pace și fără de păcat a petrece, de la Domnul toți să cerem.

Înger de pace, credincios, îndreptător, păzitor sufletelor și trupurilor noastre de la Domnul să cerem.

Iertarea și lăsarea păcatelor și greșelilor noastre de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și cu sănătate a o săvârși de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat și răspuns bun la înfricoșătoarea și cutremurătoarea judecată a lui Hristos să cerem.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Binecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururi Fecioara Maria; pe Sfântul, slăvitul Proroc Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul; pe dumnezeieștii și prea lăudații Apostoli, slăviții Prooroci, pe purtătorii de biruință mucenici, cu toți sfinții și dreptii pomenindu-i, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Poporul (cu voce duioasă și lung): Ție Doamne.

Preotul (în taină): Stăpâne, Făcătorule de viață și Dătătorule al bunătăților, Cel ce ai dat oamenilor fericita nădejde a vieții veșnice, pe Domnul nostru Iisus Hristos, învrednicește-ne pe noi,

Bunule, întru sfințenie a-Ți aduce și această dumnezeiască Liturghie, spre dobândirea vieții ce va să fie. *(cu voce tare):*

Ca sub stăpânirea Ta, totdeauna fiind păziți și la lumina adevărului fiind călăuziți, Ție slavă și mulțumire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

Diaconul: În pace lui Hristos să cântăm.

Nimeni din cei chemați, nimeni din cei nebotezați, nimeni din cei nu pot să se roage împreună cu noi. Unii pe alții să vă cunoașteți: ușile; toți dreți.

Poporul: Să tacă tot trupul *(și celelalte)*⁸. Heruvicul: „Noi cari pre heruvimi...”

(Preotul cu diaconul, în timpul cântării imnului, tăcând, aduc cinstitele daruri la Sfânta Masă. Înainte de așezarea acestora pe masă și în fața ușilor Sfântului Altar, stând cu diaconul și ținând Sfântul Potir, întrerupându-se cântarea imnului la <<cu toată stăpânirea și puterea>>, zice cu voce tare rugăciunea punerii înainte:)

Preotul: Dumnezeu, Dumnezeul nostru, Cel ce pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, pe Domnul nostru Iisus Hristos L-ai trimis Mântuitor și Răscumpărător, care ne binecuvântează și ne sfințește pe noi, însuși binecuvântează această punere înainte și o primește pe dânsa întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri. Pomenește, ca un bun și de oameni iubitor, pe cei ce au adus-o și pe cei pentru care s-a adus, iar pe noi ne păzește fără osândă, întru cinstita lucrare a dumnezeieștilor Tale Taine. Că s-a sfințit și s-a preaslăvit prea cinstitul și de mare cuviință numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

(Continuându-se psalmodia de la <<Heruvimii cei cu ochi mulți>>, intră preotul cu diaconul în Sfântul Altar și punând cinstitele Daruri pe Sfânta Masă, le cădește, rostind în taină rugăciunea:)

8 A rămas în tradiția Bisericii să se cânte numai în Sâmbăta Mare

Preotul: Stăpâne Atotțiitorule, Împăratul slavei, Dumnezeule, Cel ce cunoști toate înainte de a lua ființă, Însuți vino împreună cu noi, cei ce ne rugăm Ție în ceasul acesta și ne izbăvește de toată rușinea păcatelor; curățește mintea și gândurile noastre de poftele cele spurcate, de toată înșelăciunea lumească și de toată lucrarea diavolului și primește din mâinile noastre ale păcătoșilor, tămâia aceasta, precum ai primit jertfa lui Abel și Noe, Aaron și Samuel și a tuturor sfinților Țăi, izbăvindu-ne de tot lucrul rău și ajutându-ne a bineplăcea totdeauna Ție și a ne închina și a Te slăvi pe Tine Tatăl și Unul – Născut Fiul Țău și prea Sfântul Duh, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin!⁹

Diaconul: Cu înțelepciune, lui Dumnezeu să luăm aminte.¹⁰

Poporul: Cred într-unul Dumnezeu . . . (*și celelalte*).

Preotul (tainic): Dumnezeule și Stăpânul tuturor, învrednicește-ne pe noi, nevrednicii, de ceasul acesta, Miluitorule de oameni, ca fiind curățiți de tot vicleșugul și fățărnicia, să ne unim unul cu altul în legătura păcii și a iubirii, întăriți fiind în sfințenia cunoașterii dumnezeirii Tale prin Unul – Născut Fiul Țău, Domnul nostru Iisus Hristos, cu care ești binecuvântat împreună cu prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Țău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

Diaconul: Să stăm bine. Cu pace Domnului să ne rugăm.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor.

Poporul: Și duhului tău.

Diaconul: Să ne iubim unii pe alții cu sărutarea sfântă (*și după îmbrățișare*): Capetele noastre Domnului să le plecăm.

⁹ Ajuns în mijlocul bisericii, preotul poate pomeni poporul : “Pe voi, pre toți, dreptmăritorilor creștini...”

¹⁰ Sau, se poate rosti: “Ușile, ușile, cu înțelepciune să luăm aminte... “

Preotul (închinându-se, zice în taină): Unule Doamne și Milostive Dumnezeule, celor ce-și pleacă grumajii înaintea sfântului Tău jertfelnic și cer de la Tine daruri duhovnicești, trimite-le harul Tău cel bun și binecuvântează-ne pe noi toți cu toată binecuvântarea duhovnicească și neîmputinată, Cel ce locuiești în ceruri și spre cele de jos privești. Că lăudat și închinat și prea slăvit este prea sfânt numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!

Diaconul (către preot): Doamne, miluiește.

Preotul: Domnul să binecuvânteze și împreună cu noi să slujească și vrednici să ne facă de a sta înaintea sfântului său jertfelnic și de venirea Sfântului Său Duh, cu harul și cu miluirea Sa de oameni, totdeauna, acum și pururi și în vecii vecilor.

(După aceea, preotul stând, înseamnă Darurile, zicând): Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace *(de 3 ori)*.

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta *(de 3 ori)*.

Să se umple de laudă gura mea, Doamne, ca să laud slava Ta, toată ziua mărirea Ta *(de 3 ori)*.

(Și în timp ce face semnul crucii, rostește) :

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin!

(Și închinându-se într-o parte și alta, zice cu voce melodioasă) :

Slăviți pe Domnul împreună cu mine și să înălțăm numele Lui împreună.

Poporul (răspunde melodios): Duhul Sfânt să coboare peste tine și puterea Celui Prea Înalt să te umbrească.

(Apoi rostesc slujitorii împreună sau numai diaconul) :

Să ne pomenească Domnul întru împărăția cerurilor, totdeauna, acum și pururi și în vecii vecilor.

(După aceasta, zice rar) :

Diaconul: Cu pace, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pentru pacea de sus și pentru iubirea de oameni a lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea și pentru unirea tuturor sfintelor lui Dumnezeu Biserici, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânta, soborniceasca și apostoleasca Biserică, cea de la marginile și până la marginile pământului, Domnului să ne rugăm.

Pentru ajutorul și mântuirea Prea Sfințitului Arhiepiscopului și Părintelui nostru (...), și pentru tot clerul și de Hristos iubitorul popor. Domnului să ne rugăm.

Pentru prea evlavioșii și de Dumnezeu iubitorii împărați, pentru toată curtea și ostașii lor și pentru ajutorul de sus și biruința lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânta și împărăteasca cetate a lui Hristos Dumnezeul nostru, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu dreaptă credință și evlavie lui Dumnezeu locuiesc într-însele, pentru pacea și apărarea lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfintele lui Dumnezeu biserici și pentru cei ce-și aduc aminte de cei sărmani, de văduve și orfani, pentru cei străini și care sunt în nevoi și pentru cei ce ne-au poruncit ca să-i pomenim în rugăciunile noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei bătrâni și neputincioși, pentru cei bolnavi, pentru cei în suferință, pentru cei supărați de duhuri necurate și pentru grabnica lor tămăduire de la Dumnezeu și mântuire, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce petrec în fericire și curăție și în nevoie și căsătorie cinstită petrec, pentru cuvioșii părinți și frați care se ostenesc prin munți și peșteri și în crăpăturile pământului, Domnului să ne rugăm.

Pentru creștinii care călătoresc pe apă, pe uscat și prin aer și pentru întoarcerea lor acasă, cu pace și bucurie, Domnului să ne rugăm.

Pentru părinții și frații noștri ce sunt de față și se roagă

împreună cu noi în acest sfânt ceas și în tot timpul, pentru sânguința, truda și râvna lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru tot sufletul creștinesc necăjit și întristat, care are nevoie de mila și ajutorul lui Dumnezeu, pentru întoarcerea celor rătăciți, pentru sănătatea celor bolnavi, pentru izbăvirea celor robiți, pentru odihna părinților și fraților noștri mai înainte adormiți, Domnului să ne rugăm.

Pentru lăsarea păcatelor și greșelilor noastre și pentru ca să ne izbăvim noi de tot necazul, mânia, primejdia, nevoia și ridicarea neamurilor, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fie auzită și bine primită rugăciunea noastră înaintea lui Dumnezeu și să ne trimită nouă milele și îndurările Sale cele bogate.

Pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Slăvita, Bindecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururi Fecioara Maria, pe sfinții și fericiții: slăvitul Proroc Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul, Ștefan întâiul diacon și întâiul mucenic, pe proorocii Aaron, Ilie, Elisei, Samuil, David, Daniil și pe toți sfinții și dreptii să-i pomenim, ca să fim miluiți toți cu rugăciunile și mijlocirile lor.

Mai cu osârdie pentru buna întocmire a văzduhurilor, pentru vremuri pașnice, ploi folositoare, îmbelșugarea de roade și buna rodire a pământului și pentru încoronarea anului cu belșug, Domnului să ne rugăm.

Și pentru cinstitele, cereștile, negrăitele, curatele, slăvitele, înfricoșătoarele și cutremurătoarele dumnezeiești Daruri ce stau înaintea și pentru mântuirea celui ce este de față și le aduce pe ele cinstitul Părintele și Arhiepiscopul nostru (sau preotul nostru), pe Domnul Dumnezeuul nostru să-L rugăm.

Poporul: Doamne miluiește *(de 3 ori)* .

(În timp ce zice diaconul ectenia generală de mai sus, închinându-se, zice următoarele rugăciuni) :¹

Preotul: Cel ce ne-ai cercetat pe noi cu milă și îndurare, Stăpâne

¹ În lipsa diaconului, preotul rostește ectenia și rugăciunile, iar în timpul rugăciunilor corul cântă prelung "Doamne miluiește"

Doamne, și ne-ai dăruit îndrăznire nouă, umiliților și nevrednicilor păcătoșilor robilor Tăi, și fără de sânge jertă pentru păcatele noastre și neștiințele poporului, caută spre mine, nevrednicul robul Tău, și șterge greșelile mele pentru îndurarea Ta și-mi curățește buzele și inima de toată întinăciunea trupului și a duhului și îndepărtează de la mine tot gândul necurat și necugetat și fă-mă vrednic de această Liturghie cu puterea prea Sfântului Tău Duh; primește-mă pentru bunătatea Ta să mă apropii de sfântul jertfelnic și binevoiește, Doamne, să fie primite aceste Daruri ce se aduc din mâinile noastre și fiind îngăduitor neputințelor mele, nu mă arunca de la fața Ta, nici Te scârbi de nevrednicia mea, ci miluiește-mă, Dumnezeule, și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegile mele, ca neosândit venind înaintea slavei Tale, să mă învrednicesc de acoperământul Unuia – Născut Fiului Tău și de strălucirea prea Sfântului Tău Duh și să nu fiu respins ca un rob al păcatului, ci ca un slujitor al Tău să aflu har, milă și lăsarea păcatelor, în veacul de acum și în cel viitor. Așa, Stăpâne, Atotțiitorule, Atotputernice Doamne, ascultă rugăciunea mea, că Tu ești Acela ce toate le lucrezi în toți și toți cerem în toate împrejurările ajutorul și apărarea Ta și a Unuia – Născut Fiului Tău și a Duhului de viață făcător, acum și pururea și în vecii vecilor.

Dumnezeule, Cea ce pentru multa și negrăita Ta iubire de oameni ai trimis în lume pe Unul – Născut Fiul Tău, ca să întorci oaia cea rătăcită, nu-Ți întoarce fața de la noi păcătoșii, care îți aducem Ție această înfricoșătoare și fără de sânge jertfă, căci nu ne punem nădejdea în dreptățile noastre, ci în mila Ta cea bună, prin care tot neamul omenesc îl mântuiești. Iar acum, Te rugăm și chemăm bunătatea Ta, ca să nu fie spre osânda poporului Tău această Taină dăruită nouă spre mântuire, ci spre iertarea păcatelor, spre înnoirea sufletelor și trupurilor, spre bunăplăcerea Ta, a lui Dumnezeu și Tatăl.

Doamne, Dumnezeu nostru, Cel ce ne-ai zidit pe noi și ne-ai adus în această viață, Cel ce ne-ai arătat calea mântuirii, dăruindu-ne descoperirile tainelor cerești, Tu ești Cel ce ne-ai rânduit întru slujirea aceasta cu puterea prea Sfântului Tău Duh; binevoiește, Stăpâne, să fim slujitorii noului Tău așezământ, lucrători ai tainelor Tale cele neprihănite și primește-ne pe noi, cei ce ne apropiem de sfântul Tău jertfelnic, după mulțimea milei Tale, spre

a fi vrednici să-Ți aducem Ție daruri și jertfe pentru noi înșine și pentru neștiințele poporului și dă-ne nouă, Doamne, cu toată frica și cu cuget curat să-Ți aducem această duhovnicească și fără de sânge jertfă, pe care primind-o în sfântul și cel mai presus de ceruri al Tău jertfelnic, într-un miros de bună mireasmă, dăruiește-ne harul prea Sfântului Duh. Așa Dumnezeule, caută spre noi și ia aminte la această slujire duhovnicească a noastră și primește-o pe dânsa cum ai primit darurile lui Abel, jertfele lui Noe, arderile de tot ale lui Avraam, prinoasele preoțești ale lui Moise, jertfele de împăcare ale lui Samuel, pocăința lui David, tămâia lui Zaharia; cum ai primit din mâna Sfinților Tăi Apostoli această slujire adevărată, astfel primește și din mâinile noastre, ale păcătoșilor, aceste Daruri ce sunt puse înaintea Ta, și fă să fie bine primită aducerea noastră, sfințită cu Sfântul Duh, pentru ispășirea greșelilor noastre și a neștiințelor și spre odihna sufletelor celor mai înainte adormiți, ca și noi, păcătoșii și nevrednicii robii Tăi, învrednicindu-ne, să slujim fără viclenie sfântul Tău jertfelnic, să luăm plata credincioșilor și înțelepților economi, și să aflăm har și milă în ziua cea înfricoșată a răsplătirii Tale celei bune și drepte.

Mulțumim Ție, Doamne, Dumnezeuul nostru, că ne-ai dăruit îndrăznire spre intrarea Sfintelor, pe care ai făcut-o pentru noi cale nouă și vie, prin catapetasma trupului Hristosului Tău. În vrednicindu-ne dar să intrăm în locul sălășluirii Tale, să ajungem înăuntru Catapetesmei și să privim Sfintele Sfintelor, să cădem la a Ta bunătate, Stăpâne, ca să ne miluiești pe noi; și pentru că suntem înfricoșați și cutremurați, având a sta înaintea sfântului Tău jertfelnic și a-Ți aduce această înfricoșătoare și fără de sânge jertfă pentru păcatele noastre și neștiințele poporului, trimite Dumnezeule, peste noi harul Tău cel bun și sfințește sufletele, trupurile și duhurile noastre și schimbă gândurile noastre într-un evlavie, ca cu cuget curat să-Ți aducem milă, pace și jertfă de laudă.

(cu voce tare) :

Cu mila și cu îndurările și iubirea de oameni a Unuia – Născut Fiului Tău, cu care ești binecuvântat, împreună cu prea Sfântul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

Pace tuturor!

Diaconul: Să stăm bine; să stăm cu evlavie; să stăm cu frică și căință, să luăm aminte sfânta jertfă cu pace a o aduce lui Dumnezeu.

Poporul: Mila păcii, jertfa laudei.

Preotul (în taină): Și descoperind acoperămintele Tainelor ce înconjoară închipuit această sfântă lucrare, luminează-ne pe noi și umple vederea noastră duhovnicească de lumina Ta cea necuprinsă și curățind smerenia noastră de toată întinăciunea trupului și a duhului, fă vrednică de această înfricoșătoare și cutremurătoare stare de față, că milostiv și mult îndurat Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

(cu voce tare) :

Dragostea lui Dumnezeu Tatăl și harul Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și împărtășirea și darul prea Sfântului Duh să fie cu noi cu toți.

Poporul: Și cu duhul tău.

Preotul: Sus să avem mintea și inimile.

Poporul: Avem către Domnul.

Preotul: Să mulțumim Domnului.

Poporul: Vrednic și drept. ¹²

Preotul (închinându-se, se roagă în taină): Cu adevărat vrednic și drept, cuviincios și trebuincios este a Te lăuda, a-Ți cânta, a Te închina, a Te mări, a-Ți mulțumi Ție, Făcătorul a toată zidirea văzută și nevăzută, comoara bunătăților veșnice, izvorul vieții și al nemuririi, Dumnezeu și Stăpânul tuturor; pe care-L

¹² Corul poate cânta: "Cu vrednicie și cu dreptate..."

laudă cerurile și cerurile cerurilor și toate puterile acestora, soarele și luna și toată mulțimea stelelor, pământul, marea și toate cele ce sunt într-nsele; Ierusalimul, adunarea cerească a celor aleși, Biserica celor întâi născuți, scriși în ceruri; duhurile dreptilor și proorocilor; sufletele mucenicilor și apostolilor, îngerii, tronurile, domniile, începătoriile, stăpânirile și puterile înfricoșătoare, heruvimii cu ochi mulți și serafimii cu câte șase aripi, care cu două își acoperă fețele, cu două picioarele, iar cu două zboară, chemându-se unul pe altul, cu graiuri neîncetate și cu cântări de laudă nesfârșită.

(cu voce tare):

Cântarea de biruință a slavei Tale celei nemărite, cu glas puternic cântând, strigând, mărink, glas înălțând și grăind.*

Poporul: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea Lui; osana întru cei de sus. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus.

Preotul *(stând, face cruce peste Daruri, zicând în sine):* Sfânt este, Împărate al veacurilor, Domn și dătător a toată sfințenia; Sfânt și Unul – Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, prin care toate le-ai făcut; Sfânt și Duhul Tău cel prea Sfânt, cel ce cercetează toate și adâncurile Tale, ale lui Dumnezeu și Tatăl.

Sfânt ești, Atotputernice, Înfricoșătorule, Bunule, mult îndurate, Cel ce ai milă de făptura Ta; Cel ce ai făcut pe om din pământ, după chipul și asemănarea Ta și i-ai dăruit desfătarea raiului; pe care, călcând porunca Ta și căzând, nu l-ai trecut cu vederea și nici nu l-ai părăsit, Bunule, ci l-ai povățuit pe el ca un părinte îndurat, chemându-l prin lege, călăuzindu-l prin prooroci, mai pe urmă trimițând în lume pe însuși Unul – Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, ca prin venirea Lui, să ridice și să înnoiască chipul Tău, care coborându-se din cer și întrupându-se din Duhul Sfânt și din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururi Fecioara Maria și împreună cu oamenii petrecând, toate le-ai

* Preotul ridică steluța

economisit, pentru mântuirea neamului nostru. Apoi, având Cel fără de păcat să primească moartea de bună voie și de viață făcătoare prin cruce, pentru noi, păcătoșii, în noaptea în care ai fost predat, mai vârtos în care El însuși s-a predat pe Sine, pentru viața și mântuirea lumii.

Preotul (*după cuvintele acestea, luând cu mâna Sfânta Pâine și făcând cruce zice în taină*): ¹³

Luând pâinea în sfintele și preacuratele Sale mâini, privind spre cer și arătând-o Ție, Dumnezeu și Tatăl, mulțumind, binecuvântând-o, sfințind-o și frângând-o, a dat-o sfinților și fericitilor Săi apostoli și ucenici zicând (*cu voce tare*):

Luăți, mâncați; acesta este trupul Meu, care pentru voi se frânge și se dă spre iertarea păcatelor.

Poporul: Amin!

Preotul (*punând la loc Sfânta Pâine și luând potirul în mâini, zice în taină*):

Asemenea după cină, luând paharul și amestecând vin cu apă, privind spre cer și arătându-l Ție, Dumnezeu și Tatăl și mulțumind, binecuvântându-l, sfințindu-l, umplându-l de Duhul Sfânt, a dat sfinților și fericitilor Săi apostoli și ucenici, zicând (*cu voce tare*):

Beți dintru acesta toți; acesta este sângele Meu, a Legii celei noi, care pentru voi și pentru mulți se varsă și se dă spre iertarea păcatelor.

Diaconul:

Credem și mărturisim.

Poporul: Doamne, moartea Ta o vestim și Învierea Ta o mărturisim.

Preotul (*în taină*):

Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea; căci de câte ori veți

¹³ Preotul arată cu mâna și o însemnează cruciși, atingând-o sau ridică Sf. Disc cu totul. Aceasta pentru a fi prudent și a feri Sfântul Agneț să se sfarme și pentru a nu strica rânduiala miridelor de pe Sf. Disc

mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, moartea Fiului Omului vestiți și Învierea Lui mărturișiți, până când va veni.

(Apoi, făcând semnul crucii și îngenunchind, zice rugându-se):¹⁴

Aducându-ne aminte și noi, păcătoșii, de patimile Sale cele de viață făcătoare, de crucea mântuitoare, de moartea și îngroparea și de învierea Sa cea de a treia zi din morți și de înălțarea la ceruri și de șederea de-a dreapta Ta, a lui Dumnezeu și Tatăl, și de a doua și înfricoșătoarea Lui venire, când va veni cu slavă să judece viii și morții, când va răsplăti fiecăruia după faptele sale, cruță-ne pe noi Dumnezeule *(de 3 ori)*: mai vârtos după marea Ta milostivire, aducem Ție, Stăpâne, această înfricoșătoare și fără de sânge jertfă, rugându-ne, ca nu după păcatele noastre și nici după fărădelegile noastre să ne răsplătești pe noi, ci după bunătatea și negrăita Ta iubire de oameni, trecând cu vederea și ștergând zapisul cel împotriva noastră a celor ce ne rugăm Ție, să ne dăruiești cereștile și veșnicele Tale daruri, pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe care le-ai pregătit Dumnezeule, celor ce Te iubesc pe Tine, și să nu pierzi pentru păcatele mele poporul Tău, iubitorule de oameni, Doamne.

(Cu voce tare și melodios):

Că poporul Tău și Biserica Ta Te roagă pe Tine.

Poporul: Miluiește-ne pe noi, Doamne Dumnezeule, Părinte Atotțiitorule *(de 3 ori)*.

Preotul *(ridicându-se, zice în sine):*

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule Atotstăpânitorule; miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru; miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta și trimite peste noi și peste Darurile acestea ce stau înaintea, Duhul Tău cel prea Sfânt, și de viață făcătorul, cel ce împreună cu Tine, Dumnezeul și Tatăl și cu Unul – Născut Fiul Tău stă pe scaun; cel ce împreună stăpânește, cel de o ființă și împreună veșnic, care a grăit prin lege și profeți și prin noul Tău așezământ, care a coborât în chip

¹⁴ Corul poate cânta "Pre Tine Te lăudăm..." duios.

de porumb peste Domnul nostru Iisus Hristos în râul Iordanului și a stat deasupra Lui, care a coborât apoi peste sfinții Tăi apostoli, în chipul limbilor de foc, în foisorul sfântului și slăvitului Sion, în ziua Cincizecimii; pe prea Sfântul Duhul Tău acesta trimite-L, Stăpâne, peste noi și peste aceste Sfinte Daruri ce sunt puse înaintea, ca cercetându-le cu sfânta, buna și slăvita Lui venire, să sfințească și să facă pâinea aceasta sfântul trup al lui Hristos.

Diaconul:

Amin!

Preotul:

Și paharul acesta cinstit sângele lui Hristos.

Diaconul:

Amin!

Preotul (stând și însemnând Darurile, zice în sine):

Ca să fie celor ce se vor împărtăși dintr-însele spre iertarea păcatelor și spre viață veșnică.

Diaconul:

Amin!

Preotul (în sine): Spre sfințirea sufletelor și trupurilor, amin; spre săvârșirea de fapte bune, amin; spre sprijinirea sfintei Tale sobornicești, apostolești Biserici, pe care ai întemeiat-o pe piatra credinței, ca să n-o poată birui porțile iadului; izbăvind-o de tot erezul și sminteala celor ce lucrează fărădelegea și păzind-o până la sfârșitul veacurilor.

Diaconul:

Amin!

Preotul (făcând semnul crucii, se roagă în timp ce poporul cântă de mai multe ori: Pomenește, Doamne, Dumnezeuul nostru):

¹⁵

Îți aducem această jertfă, Stăpâne, și pentru sfintele Tale

¹⁵ Corul cântă cu voce duioasă și repetând : „Amin”.

locuri pe care le-ai slăvit cu arătarea Hristosului Tău și cu venirea prea Sfântului Tău Duh; mai întâi pentru sfântul și slăvitul Sion, maica tuturor Bisericilor; și pentru sfânta Ta soborniceasca, apostoleasca Biserică de pe tot pământul; dăruiește-i și acum, Stăpâne, darurile cele bogate ale prea Sfântului Tău Duh. Adu-Ți aminte, Doamne, și de sfinții noștri părinți și episcopi, care se află într-însa, care drept învață cuvântul adevărului Tău în toată lumea. Întâi pomenește, Doamne, Dumnezeuul nostru, pe cuviosul Părintele nostru, Înalt Prea Sfințitul nostru Arhiepiscop (...), dăruiește-i bătrânețe cinstită, păzește-l întru ani îndelungați, ca să păstorească poporul Tău cu toată evlavia și sfințenia.

Pomenește, Doamne, cinstita preoțime de aici și de pretutindeni, cea întru Hristos diaconime, pe toți ceilalți slujitori, toată tagma bisericească și pe toți frații noștri, cei întru Hristos și tot poporul iubitor de Hristos.

Pomenește, Doamne, pe preoții cei împreună de față cu noi, care slujesc în această sfântă oră înaintea sfântului Tău jertfelnic, la aducerea sfintei Tale și celei fără de sânge jertfe, și le dă lor și nouă cuvânt întru deschiderea gurii noastre, spre slava și lauda prea sfântului Tău nume.

Pomenește-mă Doamne, după mulțimea milei și a îndurărilor Tale, și pe mine, umilitul, nevrednicul și păcătosul robul Tău și acoperă-mă cu milă și cu îndurări; izbăvește-mă și scapă-mă de cei ce mă izgonesc, Doamne, Domnul puterilor, și să nu intri la judecată cu robul Tău, iar pentru că a sporit întru mine păcatul, să prisosească harul Tău. Pomenește, Doamne, pe diaconii care înconjoară sfântul Tău jertfelnic, dăruiește-le viață nepătată, neîntinată păstrează slujirea lor, moarte bună hărăzindu-le.

Pomenește, Doamne, sfânta și împărăteasca cetate a Ta, a Dumnezeuului nostru și toate orașele și satele și pe cei ce cu dreaptă credință și cu evlavie locuiesc într-nsele, pentru pacea și apărarea lor.

Pomenește, Doamne, pe prea evlavioșii și de Hristos iubitorii noștri împărați, toată curtea și ostașii lor, pentru ajutorul și biruințele lor de la Dumnezeu.

Pune mâna pe cruce și pavăză și ridică-Te întru ajutorul lor și supune lor neamurile barbare care vin cu război; călăuzește voile lor, ca să petrecem viață pașnică și netulburată, cu toată evlavia

și cuviința.

Pomenește, Doamne, pe cei bătrâni și neputincioși, pe cei bolnavi și trudiți și pe cei supărați de duhuri necurate și pentru grabnica lor tămăduire de la Tine, Dumnezeule și pentru mântuirea lor.

Pomenește, Doamne, tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are nevoie de mila și ajutorul Tău, Dumnezeule și pentru întoarcerea celor rătăciți.

Pomenește, Doamne, pe cei ce petrec în fericire și evlavie și nevoie, pe cuvioșii părinți și frați ai noștri ce se nevoiesc în munți și peșteri și în crăpăturile pământului, pentru numele Tău.

Pomenește, Doamne, pe toți spre tot binele; pe toți miluiește, Stăpâne; împacă-Te cu noi toți; împacă mulțimile poporului Tău; risipește neînțelegerile, oprește războaiele; pune capăt schismelor Bisericii; zdrobește răzvrătirea eresurilor; doboară mândria păgânilor; înalță crucea creștinilor ortodocși; dăruiește-ne nouă pacea și iubirea Ta, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului.

Adu-Ți aminte, Doamne, de buna întocmire a văzduhului, de vremuri pașnice, de ploi folositoare de îmbelșugarea și buna rodire a pământului și de încoronarea anului cu bunătatea Ta; căci ochii tuturor spre Tine nădăjduiesc și Tu le dai hrană la timpul potrivit; deschizi Tu mâna Ta și toată vietatea o umpli de bună voie.

Pomenește, Doamne, și pe cei ce-au adus daruri în sfintele lui Dumnezeu biserici și-și aduc aminte de cei lipsiți și pe cei care ne-au poruncit să ne aducem aminte de ei în rugăciunile noastre.

Binevoiește încă, Doamne, să-Ți aduci aminte de cei ce au adus aceste daruri în ziua de azi la sfântul Tău jertfelnic și pentru care fiecare a adus sau îi are în gând, și pe cei ce acum au fost pomeniți.

Pomenește, Doamne, și pe părinții, rudele și prietenii noștri (...). Adu-Ți aminte de toți dreptmăritorii creștini pe care i-am pomenit și pe care nu i-am pomenit; dă-le în locul celor pământești, cele cerești; în locul celor stricăcioase, cele nestricăcioase, în locul celor vremelnice, cele veșnice, după făgăduința Hristosului Tău, pentru că Tu ai puterea morții și vieții. Binevoiește încă, Stăpâne, să-Ți aduci aminte de cei ce din veac Ți-au plăcut Ție, în neam și în neam, sfinții părinți, patriarhi,

prooroci, apostoli, mucenici, mărturisitori, învățători, apostoli, și de tot sufletul drept adormit în credință. Adu-Ți aminte, Doamne, de îngerescul glas care zice: Bucură-Te Cea plină de dar, Domnul este cu Tine, binecuvântată ești Tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui Tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.

(cu voce tare):

Mai ales pe Prea Sfânta, Prea Curata, Prea Binecuvântata Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria.

Poporul: Pomenește, Doamne, Dumnezeul nostru.¹⁶

Preotul (în taină): Pe sfântul, slăvitul Proroc Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul, pe sfinții apostoli și prooroci, pe patriarhi și drepti, pe sfinții mucenici și mărturisitori. Pomenește, Doamne, Dumnezeule, pe sfinții părinții noștri arhiepiscopi și tot trupul, pe care i-am pomenit și pe care nu i-am pomenit. Odihnește-i acolo în locul celor vii, în împărăția Ta, în desfătarea raiului, în sânul lui Avraam, Isaac și Iacob, sfinții părinții noștri, de unde a fugit durerea, întristarea și suspinarea, unde privește și strălucește de-a pururi lumina feței Tale.

Sfârșitul vieții noastre, Doamne, creștinește, bine plăcut și fără de păcat îl călăuzește, adunându-ne pe noi sub picioarele aleșilor Tăi, ceea ce voiești și cum voiești, numai fără de rușine și păcate; prin Unul – Născut Fiul Tău, Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Căci numai El s-a arătat pe pământ fără de păcat.

Diaconul: Și pentru pacea și bună starea a toată lumea și a sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru acei pentru care fiecare a adus jertfe sau îi are în gând și pentru poporul ce se află de față și pentru toți și pentru toate.

Preotul (cu voce tare): Dă-ne nouă și lor, ca un stăpân bun și de oameni iubitor.

¹⁶ Axion

Poporul: Ușurează, lasă, iartă, Dumnezeule, păcatele noastre, cele de voie și cele fără de voie, cele cu știință și neștiință.

Preotul (cu voce tare): Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni a Hristosului Tău, cu care ești binecuvântat și preaslăvit, cu prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor.

Poporul: Și duhului tău.

Diaconul: Iar și iar, cu pace, totdeauna Domnului să ne rugăm. Pentru cinstitele, negrăitele, prea curatele, slăvitele, înfricoșătoarele, cutremurătoarele, dumnezeieștile Daruri ce s-au adus și s-au sfințit, Domnului să ne rugăm.

Ca Domnul Dumnezeu nostru, Cel ce le-a primit pe dânsle în sfântul, cel mai presus de ceruri, înțelegătorul și duhovnicescul Său jertfelnic într-un miros de bună mireasmă, să ne trimită dumnezeiescul har și harul prea Sfântului Duh, să ne rugăm.

Unirea credinței și împărtășirea prea Sfântului și prea închinatului Său Duh cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos, Dumnezeului nostru să o dăm.

Poporul (cu voce duiosă și lungă): Ție, Doamne.

Preotul (în taină): Dumnezeule și Tatăl Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Domnul cel cu nume mare, ființa prea fericită, bunătate nesfârșită, Dumnezeu și Stăpânul tuturor, Care ești binecuvântat în vecii vecilor, Cel ce șezi pe heruvimi și slăvit ești de serafimi, Tu, căruia îți stau împrejur mii de mii și zeci de mii de oști îngerești și de arhangheli, ai primit într-un miros de bună mireasmă darurile, prinoasele și roadele aduse și ai binevoit a sfinți și desăvârși, Bunule, cu harul Hristosului Tău și al prea Sfântului Tău Duh, sfințește, Stăpâne, și sufletele, trupurile și duhurile noastre, pătrunde în gândurile noastre, cercetează cugetele noastre; depărtează de la noi tot

gândul rău, toată cugetarea neînfrânată, pofta și smintirea rușinoasă, tot cuvântul necugetat, toată pizma, trufia și fățarnicia, toată amărăciunea și viclenia, mânia, ținerea de minte a răului, hula, iubirea de argint, trândăvia și toată mișcarea trupului și duhului potrivnică sfințeniei Tale.

(cu voce tare):

Și ne învrednicește pe noi, Stăpâne, iubitorule de oameni, Doamne, cu îndrăzneală fără de osândă, cu inimă curată, cu suflet luminat, cu fața neînfruntată, cu buze sfințite, să îndrăznim a Te ruga pe Tine, Dumnezeu cel Sfânt în ceruri, Tată, și a zice:

Poporul: Tatăl nostru...

Preotul *(stând, zice în sine):* Și nu ne duce pe noi în ispită, Doamne, Dumnezeu puterilor, care cunoști neputința noastră, ci ne izbăvește de cel rău și din lucrările lui, și de toată defăimarea și uneltirea lui pentru numele Tău cel sfânt, chemat asupra smereniei noastre.

(cu voce tare):

Că a ta este împărăția și puterea și mărirea a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor!

Diaconul: Ție am plecat, Doamne, noi, robii Tăi, grumajii noștri, în fața sfântului jertfelnic, așteptând milele Tale cele bogate; trimite-ne și acum harul Tău cel bogat și binecuvântarea Ta, Stăpâne, și sfințește sufletele, trupurile și duhurile noastre, ca să ne învrednicim să ne facem părtași și primitori ai Sfintelor Tale Taine, spre iertarea păcatelor și spre viață veșnică.

(cu voce tare):

Că tu ești închinat și prea slăvit, Dumnezeuul nostru și Unul – Născut Fiul Tău și Duhul Tău prea Sfânt, acum și pururi și în vecii vecilor.

(După aceasta, întorcându-se spre popor, zice):

Harul și îndurările sfintei și celei de o ființă, neziditei și nedespărțitei și închinății Treimi, să fie cu voi cu toți.

Poporul: Și cu duhul tău.

Diaconul: Cu frica lui Dumnezeu, să luăm aminte.

Preotul *(ridicând pâinea, zice în sine):* Doamne Sfinte, Cea ce întru sfinți Te odihnești, sfințește-ne pe noi cu cuvântul harului Tău și cu venirea prea Sfântului Tău Duh, că Tu ai zis, Stăpâne: „Fiți sfinți, că sfânt sunt Eu, Domnul Dumnezeuul vostru:”

(și următoarea rugăciune):

Dumnezeule necuprins, Cuvinte, Cel de o ființă cu Tatăl și cu prea Sfântul Duh, împreună veșnicule și nedespărțite, primește de la mine, păcătosul, cântarea cea curată lângă sfânta și fără de sânge jertfa Ta, ca împreună cu heruvimii și serafimii, să strig și să zic *(apoi rostește):*

Sfintele Sfinților.

Poporul: Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl, împreună cu Sfântul Duh, căruia I se cuvine slava în vecii vecilor.

Diaconul: Pentru ajutorul și mântuirea Prea Sfințitului Părintelui și Arhiepiscopului nostru (...) și pentru tot sufletul întristat și necăjit, care are nevoie de mila și ajutorul lui Dumnezeu, pentru întoarcerea celor rătăciți, tămăduirea celor bolnavi, eliberarea celor robiți, odihna celor mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, toți cu osârdie să zicem, Doamne miluiește.

Poporul: Doamne miluiește.

(În timp ce diaconul rostește cele de mai sus, preotul frânge pâinea și ținând cu dreapta jumătate și cu stânga cealaltă jumătate, cufundă pe cea din dreapta în potir și zice):

Unirea prea sfântului trup și cinstului sânge al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

(Și îndată începe a tăia bucăți și punând o părticică simplă în potir, zice):

Unitu-s-au, sfințitu-s-au și desăvârșitu-s-au aceste Sfinte Daruri, în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, căruia i se cuvine mărirea și puterea în veci.

(După aceasta, toarnă apă caldă în potir).

Diaconul: Cu pace, lui Hristos să cântăm.

Poporul (*chinonical*): Gustați și vedeți că Hristos este Domnul. Aliluia.

Preotul (*se roagă în taină, înainte de Sfânta Împărtășanie*): Stăpâne, Hristoase, Dumnezeul nostru, pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, greșit-am la cer și înaintea Ta și nu sunt vrednic a mă împărtăși de sfintele și prea curatele Tale Taine; dar pentru bunătatea Ta și îndelunga Ta răbdare negrăită, învrednicește-mă ca fără de osândă și neînfruntat să mă împărtășesc cu prea sfântul trup și cinstitul sânge, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci.

(După aceasta, se împărtășește preotul cu trupul și sângele și dă apoi și diaconului. Când ridică diaconul discul și potirul ca să-l arate poporului, zice:)¹⁷

¹⁷ Aici trebuie avută în vedere rânduiala împărtășirii clerului. De aceea, această lucrare trebuie să se facă în taină, iar corul să cânte, ca de obicei, cântările pe care și le-a ales pentru acest moment al slujbei.

Diaconul: Doamne, miluiește.

Preotul (cu voce tare): Slavă lui Dumnezeu, Celui ce ne-a sfințit și ne sfințește pe toți.

Diaconul: Înalță-Te peste lumi, Dumnezeule, și peste tot pământul; slava și împărăția Ta rămân în vecii vecilor.

Preotul (cu voce tare): Binecuvântat este numele Domnului Dumnezeului nostru în vecii vecilor.

Diaconul: Cu frica lui Dumnezeu să vă apropiați.

Poporul (după împărtășire cântă): Umples gura mea de lauda Ta, Doamne, și de bucurie buzele mele, ca să laud slava Ta. Mulțumim Ție, Hristoase Dumnezeule nostru, că ne-ai învrednicit a ne împărtăși cu trupul și sângele Tău, spre iertarea păcatelor și viață veșnică. Ne rugăm să ne păzești pe noi neosândiți, ca un bun și iubitor de oameni.

Preotul (după ce s-au împărtășit toți, zice următoarea rugăciune a tămâierii): Veselitu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, întru unirea cu Tine și Ție îți aducem laudă de mulțumire, rodul buzelor, mărturisind harul Tău. O dată cu tămâierea aceasta, să se înalțe către Tine, Dumnezeule, și să nu se întoarcă deșartă, ci dăruiește-ne prin aceasta bunul miros al prea Sfântului Tău Duh, mirul cel prea curat, neîmputinat; umple gura noastră de laudă și buzele noastre de veselie și inima de bucurie și desfătare în Iisus Hristos, Domnul nostru, cu care împreună bine ești cuvântat și cu prea Sfântul Tău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

Diaconul: Iară și iară, cu pace, totdeauna Domnului să ne rugăm.

Ca să ne fie nouă împărtășirea sfințelor Sale spre depărtarea a tot lucrul rău, spre merinde a vieții veșnice, spre împărtășirea și dobândirea Sfântului Duh, să ne rugăm.

Pe Prea Sfânta, Prea Curată, Prea Slăvită, Binecuvântată Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara

Maria, cu toți sfinții și dreptii pomenind-o, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Poporul: Ție, Doamne.

Preotul (în timp ce diaconul zice cele mai de sus, se roagă în taină): Dumnezeule, Cea ce pentru multa și negrăita milostivire Te cobori la slăbiciunea robilor Tăi, învrednicindu-ne a fi părtași la această masă cerească, să nu ne osândești pe noi păcătoșii, Stăpâne, pentru împărtășirea de prea curatele Tale Taine, ci păzește-ne, Bunule, întru sfințenie, ca învrednicindu-ne de prea Sfântul Tău Duh, să avem parte în moștenire cu toți sfinții care din veac bine au plăcut Ție în lumina feții Tale, prin îndurările Unuia – Născut Fiului Tău, Doamne și Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, cu care împreună ești binecuvântat, cu prea Sfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

(cu voce tare): ¹⁸

Că s-a binecuvântat și s-a sfințit și s-a preamărit prea cinstitul și de mare cuviință sfânt numele Tău, al Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Preotul: Pace tuturor.

Diaconul: Capetele noastre Domnului să le plecăm.

Poporul: Ție, Doamne.

Preotul (în sine): Dumnezeule cel mare și minunat, caută pe robii Tăi, că Ție am plecat grumajii, și tinde mâna Ta cea puternică și plină de binecuvântări și binecuvântează poporul Tău și păzește moștenirea Ta, ca pururea și fără încetare să Te slăvim

¹⁸ Înainte de acest ecfonis preotul strange antimisul și rostește ecfonisul de încheiere binecuvântând cu Sf. Evanghelie. Astfel, toate sunt aduse la locul și timpul lor.

pe Tine, singurul Dumnezeu nostru viu și adevărat, sfânta și cea de o ființă Treime, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

(cu voce tare):

Că Ție se cuvine și se cade de la noi toți toată slava, cinstea, închinăciunea și mulțumirea Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Poporul: Amin!

Diaconul: Cu pacea lui Hristos să plecăm.¹⁹

Preotul *(stând pe amvonul din mijlocul bisericii, zice):* Din putere în putere mergând și plinind toată dumnezeiasca Liturghie în Biserica Ta și acum, ne rugăm Ție, Doamne, Dumnezeu nostru, învrednicește-ne pe noi de desăvârșita Ta iubire de oameni; învață-ne pe noi calea dreptății, întărește-ne întru frica Ta, pe toți ne miluiește și vrednici ne arată de cereasca Ta împărăție întru Hristos, Domnul nostru, cu care Ți se cuvine slava, cinstea și puterea, împreună și cu prea Sfântul Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.

(După aceasta, preotul intră în Sfântul Altar).

Diaconul *(către popor, în chip solemn și cu seninătate):* Mergeți cu pace.²⁰

Preotul *(în sine):* S-a binecuvântat Dumnezeu, Cel ce ne binecuvântează și ne sfințește pe noi prin împărtășirea sfintelor și prea curatelor Sale Taine, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin!

¹⁹ "Cu pace să ieșim... „

²⁰ Iarăși "Cu pace să ieșim... „, după care preotul rostește binecuvântarea și apolisul.

Scurt istoric despre viața Sfântului Iacob, fratele Domnului

Liturghia Sfântului Iacob

În calendarul Bisericii Ortodoxe se amintește despre trei apostoli ai Mântuitorului, cu numele de Iacob și anume: Sfântul Apostol Iacob – zis cel Mare – fratele Sfântului Apostol Ioan Evanghelistul, fiii lui Zevedeu; Sfântul Apostol Iacob al lui Alfeu – zis cel Mic – și Sfântul Apostol Iacob, fratele Domnului – zis și cel Drept. Mă voi ocupa în mod special de Sfântul Iacob cel Drept, adică fratele Domnului având în vedere scopul acestei lucrări reprezentat de Sfânta Liturghie ce-i poartă numele.

Pe acesta Biserica îl pomenește cu slujbă specială pe data de 23 octombrie și mai este pomenit împreună cu strămoșii după trup ai Mântuitorului (David, Iosif și Iacob) în duminica de după Nașterea Domnului.

Acest apostol nu a făcut parte din numărul celor 12, ci se crede că ar fi fost în rândul celor 72. În Sfânta Scriptură se face vorbire despre el în mai multe rânduri, și anume: Matei XII, 55; Marcu VI, 3; Fapte I, 14; XII, 17 etc.

Dar Sfânta Tradiție și Scrierile apocrife ni-l înfățișează în mai

multe rânduri prezentându-l ca și copil în curtea lui Iosif logodnicul, când Iosif o aduce de la Templu pe Sfânta Fecioară, copilul o întâmpină și prinzând-o de mână i se adresează cu apelativul de mamă, profetind astfel chemarea Mariei de Maică a lui Dumnezeu și mamă a noastră. Tot tradiția susține că Iisus Domnul la vremea majoratului intrând în conflict cu frații lui Iacob, adică Simeon și Iuda, a plecat de acasă și neavând unde să-și plece capul, Iacob îi dă prin testament o parte a averii sale din Capernaum și în aceste condiții este numit "Fratele Domnului".

Sfântul Iacob este numit în acest context și "cel drept", ca unul ce a făcut împărțire dreaptă cu Dumnezeu, dar și pentru viața lui curată și feciorenică și pentru că apoi i-a urmat Domnului până la sfârșitul vieții sale, sfârșit ce a avut loc înainte de dărâmarea Ierusalimului, în anii 70, când a fost aruncat de pe aripa Templului în timp ce predica.

Sfântul Iacob este cunoscut din Tradiție ca fiind primul episcop al Sionului. În acest sens este și pomenit de sfintele cântări din ziua sfântului:

"Cu raza cea de foc a Dumnezeiescului Duh luminându-te, creștinătății te-ai arătat dumnezeiesc frate al lui Dumnezeu, Iacobe; pentru aceasta și cu haina mai cinstită a preoției legii ca pe Aron cel de demult te-a îmbrăcat cel ce pentru milostivire întru frăție te-a primit..." sau: "adunarea apostolilor te-a ales pe tine a fi întâi sfinților în sfântul Sion al lui Hristos, făcătorului de bine ca pe cel ce ai fost rudenie nașterii Lui cea după trup și frate și împreună călător și următor urmelor lui Hristos, Iacobe." (vezi Mineiul pe octombrie, ziua 23).

Ținuta exterioară ca și cea morală a Sfântului Iacob întregesc și mai bine icoana episcopului și marelui liturghisitor. Mai întâi de toate, sfântul avea un comportament riguros față de legea mozaică, fiind o prezență activă la templu, dar și respectat pentru moralitatea lui; având în vedere că mărturisindu-l pe Hristos și urmând Lui a reușit să se facă ascultat și venerat. Sfaturile lui de părinte sufletesc și mare preot se desprind din Epistola ce-i poartă numele: "...chemați preoții Bisericii...".

Ținuta vestimentară era aceea a unui episcop în plină slujire. Tradiția iconografică consemnează că acesta purta pe frunte o tăbliță de forma unui cerc ce încă păstra steaua lui David. Părul era adunat în coadă împletită, purta perciuni după rânduiala

nazireilor. Era îmbrăcat cu cămașă albă, lungă, după modelul vechilor arhieriei, dar și premergător tradiției ortodoxe, adică veșmintele indiferent de culoare să aibă stiharul alb.

Tot tradiția ni-l înfățișează ca pe un mare iubitor și împlinitor al canonului personal în vederea pregătirii pentru săvârșirea Sfintei Liturghii.

Se spune că bătea zilnic atâtea metanii încât avea corn în frunte (o bățatură ca un nod), iar genunchii erau ca de cămilă. Sigur că ne putem permite să anticipăm, cunoscând istoria semnului Crucii, că Sfântul Iacob practica deja însemnarea cu Sfânta Cruce și binecuvântările ca în practica de astăzi a Bisericii.

Domnul nostru Iisus Hristos instituind Sfânta Liturghie la Cina cea de Taină, "în primele zile ale creștinismului abia s-a plantat această sămânță dumnezeiască", urmând ca în epoca de aur a Bisericii să înflorească sub toate aspectele (Badea...). Așadar, cel mai vechi și mai prețios monument de literatură liturgică este Liturghia Sfântului Apostol Iacob, fratele Domnului, cel dintâi episcop al Ierusalimului..

Autenticitatea acestei liturghii a fost, pe de-o parte, mult combătută, iar pe de altă parte mult susținută. Dar noi, așa cum aflăm din edițiile tipărite după cele mai vechi manuscrise, din scrierile Sfinților părinți și din experiența marilor liturgiști, considerăm că Sfântul Iacob este totuși cel care a fixat pe temeiuri apostolice sâmburele sau tiparul acestei opere în Biserica Ierusalimului, pentru ca mai târziu să îl și înflorească.

Despre autenticitatea acestei liturghii mărturisesc, Proclu, patriarhul Constantinopolului (†447), părinții sinodului trulan prin canonul 32: "Căci și Iacob, fratele după trup al lui Hristos... și Vasilie, arhiepiscopul Cezareei, au scris liturghii mistice predându-le nouă." Așa mărturisesc și Isaac, patriarhul armenilor, Teodor Balsamon, Marc, episcopul Efesului și Pliniu II cel Tânăr (†114) în scrisoarea către împăratul Traian, unde vorbește despre adunările și ritualul slujbelor creștinilor dintr-o anumită zi a săptămânii, adică duminica.

Nu este cu nimic supărător că pe parcurs s-au adăugat liturghiei inițiale unele părți care au înlocuit lungile citiri (paremii), specifice cultului vechi testamentar. Acestea sunt „Unule născut”, „Trisaghionul”, „Crezul” și „Heruvicul” care apar la jumătatea secolului 5, dezvoltându-se pe parcurs, odată cu apariția

liturghiilor constantinopolitane (Sf. Ioan Hrisostomul și Sf. Vasile cel Mare).

Această sfântă liturghie îmbracă forma unei lungi rugăciuni de cerere și mijlocire a arhierelui sau preotului pentru poporul lui Dumnezeu aflat în diferite nevoi. Nu este o liturghie bazată pe dialog ca aceea a Sf. Ioan Hrisostomul, ci preotul rostește rugăciunile care sunt de o rară frumusețe, iar poporul aprobă rostind răspunsurile ecteniilor. Pe un fundal de ison și răspunsuri după fiecare rugăciune, această liturghie poate fi săvârșită cu o podoabă de gesturi la fel de frumoase ca la Liturghia Darurilor Înainte Sfințite, deși ea seamănă mai mult cu Liturghia Sf. Vasile cel Mare.

Urmărind îndrumările de pe marginea liturghiei ea poate fi săvârșită cu credință și bucurie de fiecare preot de două ori pe an: la ziua sfântului, pe 23 octombrie și în prima duminică de după Nașterea Domnului.

Mulțumesc lui Dumnezeu, Prea Curatei Maicii Sale și Sfântului Iacob că m-au învrednicit să aduc la tipar această frumoasă și dumnezeiască liturghie. Aceasta, ca o mulțumire ce o aduc în fiecare an de ziua Sfântului, cât și pomenirea lui permanentă în rugăciunile personale, ca unul ce am avut bucuria să fiu prohirisit preot în ziua de 23 octombrie a anului 1983. Astfel, preotul este dator să săvârșească Sf. Liturghie în fiecare an în ziua în care a fost hirotonit preot, când, cu darul lui Dumnezeu împărtășim aceeași stare sfântă și încărcătoare de har dumnezeiesc de la început. Apoi, pomenirea sfântului din ziua respectivă, ca unul ce este împreună rugător către Dumnezeu și mai ales ocrotitor al celui ce-l serbează.

Facă bunul Dumnezeu ca în viața fiecărui preot să fie cât mai multe asemenea sărbători. ♦

Pc. Pr. Ic. Stav.
Adrian Beldianu
Mănăstirea Mihai Vodă

București

„Lucrările ce au stat la baza acestei alcătuirii sunt:

- I. I. - Dr. Badea Cireșan – Tezaurul Liturgic
- II. II. - Ene Braniște – Liturghia specială – Sfintele Liturghii
- III. III. - Dr. Teodor Tarnavschi – Despre Liturghiile Bisericilor Orientale, în „Candela”, 1892, p. 324
- IV. IV. - Pr. Alexandru Ionescu – articol din „Glasul Bisericii” (iulie - august 1963)

Note speciale

Traducerea de față este făcută de prof. dr. Teodor Tarnavschi, după ediția lui Assemanil, a lui Daniel și Zawainson.

Aceasta este varianta bizantină (greacă) după textul editat de Serviciul Apostolic al Bisericii Greciei, ediția VII, Atena, 1959.

Există și varianta de rit sirian, a Bisericii din Malabar, compusă după 451 Calcedon, dar care are o expresivitate puțin vulgară, nepotrivindu-se pretențiilor bizantine. Liturghiștii amintiți mai sus afirmă că varianta greacă a fost folosită la noi de timpuriu, încă de la începuturile creștinismului, până la sfârșitul secolului V, când au apărut cele două liturghii constantinopolitane, a Sf. Ioan Hrisostomul și a Sf. Vasile cel Mare.